

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Extra Posten.

Måndagen den 3 Juli 1820.

Hufvudstadens allmänna Musikaliska nöjen, från Januari till slutet af Maj.

(Slut från N:o 50.)

Qvartette-Musikens vänner hafva ägt ett förnyadt tillfälle att rättvisa den talang hvarmed Concert-Mästaren Berwald utför denna Musik-genre, och det omdöme som leder valet af hvad han deri låter höra. — En termin af åtta subscriberade Qvartette-Soiréer, tog redan sin början tidigt på vintern, som efter sitt slut förnyades i tvenne andra terminer, den sednare likväl endast bestående af fyra Soiréer. Om den concerterande Qvartette-Musiken icke förmår verka på ett blandat och större Publicum, slår den inom en mera sluten krets så mycket djupare rötter hos Musikens verkliga vänner och idkare. Den i Theorien kunnige hör här klart och fattigt Harmoniens utvecklingar, och de olika stämmornas imitationer och contrapuncteringar af den gifna theman. Det är icke ett Batteri af olikartade Instrumenter, hvarifrån ljudande vågor utströmma, som genom sin kraft hänföra och berusa känslan. Man hör bredvid sig de klara ljuden liksom kommande från Zephyrer, ömsom skämtande med hvarannan, ömsom vredgandes, men snart försonande sig un-

der sammanstämmande ande-sånger, och så har äfven den blotta älskaren af skön konst en taffla för sin fatasi. Sedan från längre tider tillbaka och intill de sednare tvenne förflutne vintrarne, har Stockholms Musikälskare saknat nöjet att publikt få höra den intressanta Qvartette-Musiken. Framlidne Concert-Mästaren Westerdahl tillvägabragte väl tid efter annan Subscriptions-Qvartetter; men då han dertill, utom sista året af sin lefnad valde, en inskränkt local, och han nästan ensamt älskade att utlösa Krommers Qvartetter, var det egenteligen vännerna af denna Compositörs styl, som der församlade sig. — Med all den agtning Krommer som tonsättare har rätt att fordra, måste man dock, som classiska arbeten i denna vägen, lemna företrädet åt Mozart, Haydn och Romberg, och af yngre Compositörer åt en Spohr och Fesca. Också är det dessas arbeten, som jente Beethovens snillrika, om ej i denna genre alltid så utförbara eller cantabla, hvilka med hvarannan omväxla i Hr Berwalds Soiréer. Treanne Qvartetter utföras hvarje afton, och Hr Berwald träffar alltid en anordning deraf, hvarigenom hans af verkliga Musikvänner bestående Publikum äger en underhållande njutning.

Hr Berwald, som utför dessa Qvartetter med en precision och renhet som i detta hänseende lemna ingen önskan öfrig, är väl understödd af Hr Hildebrand som andra Violin, af Hr Löve som Vio-

loncellist och af en Altist som bland Amatorer intar ett utmärkt rum. — Om man hos Hr Berwald saknar den större kraft i Allegron, som förvandlar passagera till eldgnistror, eller den Tartiniska mjuka utållande tonen, som vid en Haydns Adagio framlockar tårar, så ligger detta till en del i karakteren af Hr Berwalds skola, och godtgöres af det lekande i hans Scherzo, af behaget och den lätta flykten i hans Rondeau, och af den alltid säkra tonen, som i renhet tyckes vilja täfla med silfversträngens ljud.

En annan Musik-förening, under namn af Pianoforte-Soirées, ägde rum under Vår-månaderna, tillvägabrägt af Hrr Lithander och Passy, i den vackra lokalen af Herr Thorngrens Sal i f. d. Kirsteinska huset. Man subscriberade på åtta deraf.

Intet instrument har så många Diletanter som Piano-fortet, hvadan ett tillfälle att få höra en såcer och god execution af de förträffliga arbeten, som de störste Mastare sammansatt för detsamma, bör hafva varit ganska angenäm. Att samlingen ej var så fulltalig, som man med den synbart tilltagande smaken för den Musikaliska konsten hade kunnat förvänta, härrörde förmodligen af den framskridne årstiden, då redan så många Musikaliska njutningar föregått. Vi hörde här, jemte Hr Passy, de förut omnämnde Demoisellerna Lithander med flera utmärkte Amatorer. Man omväxlade med Solo-saker och Quartetter med accompagnement; äfven som någon gång med Sång, accompanieradt af Forte Piano. Mozarts alltid förträffliga och Romantiska G-molls-Quartette, samt de såsom briljanta Quartetterne i Ess-dur af Beethoven och Ries, voro bland de goda valen under dessa Musikaliska aftnar. Dessutom hördes, med förnyadt bifall, Ries' Svenska Folkvisor, utförde af en af Demoisellerna Lithander, hvilka dessutom vid hvarje större eller mindre Musik-stycke de föredrogo, gäfvos styrka åt det yttrande som Referenten i början af denna uppsats om dem fällt. En Amatör behagade ge-

nom sitt lifliga och väl accentuerade spel i en Sonat för två Piano-Fortes af Himmels eleganta och sängrika composition, tillsammans med Hr Passy. En äldre, sedan längre tider tillbaka utmärkt, men dock sällan hörd Forte Piano spelare, utförde en Fantasi af Steibelt, med sin vanliga stora renhet och färdighet. Hr Passy sjelf var egentligen i sitt element då han spelade något af Fields Compositioner, och man hörde deraf utom några Rondeaux, en och annan Concert med Quartette-accompagnement. Då Piano-Forte-stämman i dessa compositioner är så rikhaltig på passager och beräknad att ensam råda, så kan ett större Orchester-accompagnement utan saknad umbäras. Den som ännu har svårigheter att öfvervinna i sitt spel, må icke våga sig på en Fields Concert. Hr Passy synes vara utöfver denna gräns, och de annars halsbrytande loppen, rulla fram med eldens kraft, och likväl går ingen ton förlorad, allt höres klart och rent. Under en sådan execution glömmier man den brist af kraftiga harmonier, som dessa compositioner för öfrigt röja, för att lemna sin beundran åt de nya och effectrika figurer hvaraf de öfverflöda.

De aftnar, som Piano-Forte-Musiken omväxlade med sång, hade man nöjet höra flera Diletanter af båda könen. Derivanne unga Damerna, som några gånger framträdde, hafva vackra anlag, och ett så lämpligt tillfälle som detta, att göra bruk deraf, bör vara en driffjeder att ännu mera utveckla desamma. En Amatör, som ej förut varit hörd, sjöng med behag, i det franska Romance-manéret, den vackra Duetten ur La Maison à Vendre tillsammans med Hr Passy.

Man hade äfven nöjet att höra en Quartette af Righini, hvarvid Hr Crælius biträdde.

Piano-Forte-Musiken njuter icke vanligen i våra allmänna Concerter den rang som den i andra länder intager, och torde förtjena, i hänseende till de förträffliga compositioner hvilka linnas för densam-

ma; och likväl saknas här icke, så väl artister som Amatörer, under hvars hand instrumentet icke skulle förlora i sitt värde. Med undantag af Violinen, för hvilket instrument finnes väl sådane Compositioner, som en Mozart och Dussek åt efterverlden lemnat, såsom olika mönster i denna stilen, efterföljde af en Beethoven, Woelf, Cramer, Steibelt, Eberl, alla utmärkte som stora tonsättare? Detta Instrument har dessutom den egenskapen, att genom sin från andra instrumenter särskildta ljudande kropp göra i Concerten en behaglig omväxling. Concert-Musiken, som till sin natur icke utgör något helt, bör likväl få en sammanhållning i dess ofta heterogena delar, och bilda så till sägandes en Musikalisk Arabesque. Dertill fordras att den varierar med instrumenter af åtskilliga ljud, afvensom med tonstycken; men att dessa sednare så väljas, att de till hvarannan äga en frändskap, hvarigenom öfvergångarne från det ena stycket till det andra sammansmälta så mycket möjligt.

Det är icke meningen att af denna sats vilja göra en tillämpning på de ifrågavarande Soiréer. Man har här icke halt att vänta annat än Piano-Forte-Musik, och någon gång Sång; en monotoni skulle således blifva svår att undvika; men likväl öfvervans den flera aftnar på ett tilltredsställande sätt. Mozarts och Haydns förträffliga Trios skulle kanhända någon gång kunnat ihogkommas, och genom en god anordning deraf hade solo-piècesna blifvit mera piquanta.

Då den gamla stammen bär sparsamt frugt, uppväxa de unga träden till mognad. En förening af yngre Amatörer har under förra året bildat sig till ett sällskap för Musikaliska öfningar. Som åhörare icke voro admitterade, och omröstning var ett vilkor för inträdet, så närmar sig detta sällskap en Orden, hvarom den oinvigde har ingen talan. Ryktet har dock yttrat sig väl dërom, och man vill tro att den synbara illiberalitet, som utslöt äldre

Amatörer, hvaraf flera som det säges der ville inträda, hade förmodeligen ett godt syfte, det nämligen att utan tvång af jämförelsen, upparbeta sig sjelfve, för att sedan kunna tillbjuda en förening, hvaraf Musiken i det hela bör vinna. Af allt tåla de fria konsterna minst någon afsöndring eller skrå-anda.

Polymnia och Aurora äro tvänne ordnar som hatva den vackra syftningen att förädla sig genom konsternes ungame. Som Ordnar kan Referenten icke eller stiga inom deras område. Hvad man likväl känner, är att den förre deraf blomstrar fortfarande på den jord, som Nyttan och Nöje uppodlade, och att man i den sednare förbereder Gudinnan en fest, som möjligen kunde verka den dervarande skymningens förskingring, och förmå den åkallade Aurora att verkligen uppstå.

Röfverens Dotter.

(Berättelse.)

På en nyårsdag under den märkvärdiga tiden, då den i Frankrike utbrustna revolutionen äfven begynte med sina stormar vidröra Tyskland, höll Pastor *Blumfeld* sin inträdespredikan i den Grefliga Hochbergska köpingen Z***, ett litet vackert ställe i Rhentrakten. Han var en ung man af utmärkte själs-egenskaper, begåfvad med denna stilla, fromma och kraftiga anda, som glömmet en hvar personlig fördel, när frågan är om att utföra stora ideer, som sinner den högsta belöning i att uppnå ett ädelt ändamål. Hans yttre upphöjde dessa egenskaper, och knappt lärde man känna denna unga man, förr än man var djupt rörd af hans älskvärda karakter. Tidigt beröfvad sina föräldrar, hade han i en fattig släkting i Z*** funnit en annan far, och i dennes förträffliga hustru en annan mor, genom hvilkas vård, lärdomar och exempel grunden lades till hvad han sedan blef genom egen flit och an-

strängning, samt genom lifvets erfarenheter och pröfningar. Af fri höjelse bestämde han sig till det andeliga ståndet, och han beslöt att blifva en trogen efterföljare af den, som med kärlekens religion gaf tillvarelse åt ett nytt menniskoslågte, och byars upphöjda lefnads betraktande skänker den innerligaste fröjd åt ädlare själar. I en tidpunkt som denna, under hvilken han tillträdde sitt kall, måste han vara beredd på mångfaldiga tillfällen att pröfva sitt mod i striden för dygd, rätt och sanning, och att blifva ett ankar för sina åhörars tro på en högre moralisk verldsordning. Upptylld af denna tanke beträdde han äfven i dag sin predikstol, och med tydlighet, värdighet och värma talte han om konsten att åt den flyktiga tiden gifva evighetens värde, och åt de knappt märkbara ögonblicken en varaktighet af flera år. Han visade, att detta blott är möjligt, när menniskan med ett verkligt fromt sinne och af frivillig lydnad öfverlemnar sig åt Guds Vilja, och genom en ren och Christlig vandel allt mera närmar sig sin upphöjda Herre och Mästare. Derpå öfvergick han till ett rent hjertas och ett dygdigt sinnes lycka och salighet, och skildrade å den andra sidan med starka drag den menniskas olycka och qual, som lefver i oenighet med Gud och följaktligen äfven med sig sjelf, och hvilken, främmande för det goda och utur stånd att någonstads finna lugn, ändtligen söker en ryslig sjelf-glömska i förstörelsen af all mensklig ordning och lycksalighet. Han omtalte på ett ändamålsenligt sätt den redan på alla sidor rasande lefnadsstormen, och uppmanade de bättre att med före-

nade krafter manligt beskydda och understödja den vacklande dygden.

Med djup rörelse och glädje hörde menigheten sin nya lärars första föredrag. Mångens öga fästade sig med en ädel förtjusnings tårar vid hans läppar, men isynnerhet hans trogna fostermoders, som i sin aflägsna kyrkobänk knappt var herre öfver utbrottet af sin fromma glädje. Men äfven ett skönt öga hvilade, obemärkt af den unga presten, på hans förklarade ansigte. Det var den adla Grefvinnan *Amarilia*, en brorsdotter till nuvarande ägaren af Z***, hvilken, sedan hon förlorat sin man, svärmade omkring i vilda förströelser och uppehöll sig hos Grefve Hochberg, hennes närmaste slägtning, och som, prydd med ungdomens och skönhetens hela behag, detta oaktadt ansågs för ett mönster af blygsamhet och den vänligaste mildhet. Hon hade förut aldrig sett den unga Pastorn, ty så ofta han uppvaktade Grefven, råkade hon att vara frånvarande, och i dag skulle han först få se henne på aftonen, emedan han, oaktadt Grefvens bjudning, hade beslutit att spisa middag hos sina fosterföräldrar, och deremot utbedt sig den äran, att få tillbringa några afiontimmar hos sin Sockenpatron och välgörare. Detta var likväl icke efter hans önskan, ty gerna hade han tillbragt hela denna dag i lufva minnen af den försvunna tiden. Men han måste lyda etikettens lag, icke anande, huru skönt denna uppoffring skulle honom belönas.

(Forts. c. a. g.)

Prenumeration på *Nya Extra Posten* för sednare halfåret, N:o (49—102) emottages uti Hrr Utters & Comp., Östergrens och Deléns & Comp. Boklädor, med 2 R:dr B:co.

N:o 54 utgifves nästa Torsdag.

Stockholm, tryckt hos JOHAN IMNELIUS, 1820.